

Zalecenia końcowe

EUROPEJSKI

PANEL

OBYWATELSKI

Efektywność energetyczna

Europejski panel obywatelski na temat efektywności energetycznej

Zalecenia końcowe

Zastrzeżenie: Niniejszy dokument zawiera ustalenia europejskiego panelu obywatelskiego na temat efektywności energetycznej. Uporządkowano je według dziedzin tematycznych.

Spis treści

Informowanie i zmiana zachowań	3
Sprawiedliwe i równe możliwości	4
Globalna rola UE i państwa członkowskie	5
Miejsca pracy i edukacja	9
Infrastruktura	13
Budynki.....	18
Transport.....	19
Wyniki oceny przeprowadzonej przez obywateli uczestniczących w panelu	21

Informowanie i zmiana zachowań

Zalecenie nr 1:

Zachęcanie konsumentów do oszczędzania energii

Zalecamy, by informacje przekazywane konsumentom były bardziej dostępne, przejrzyste i użyteczne, co umożliwi gospodarstwom domowym i organizacjom większe oszczędzanie energii. W związku z tym zalecamy:

- utworzenie portalu internetowego z funkcją samokontroli, który pomoże konsumentom ocenić potrzeby związane z transportem czy renowacją oraz zaoferuje wskazówki dotyczące oszczędzania. Portal zapewni pakiet rozwiązań, obejmujący kolejne kroki i dane kontaktowe
- oraz informacje na temat sieci fizycznych punktów kompleksowej obsługi na szczeblu gminnym (urzędy miasta, biblioteki), w których do niezależnych ekspertów można zwrócić się o wsparcie dotyczące kolejnych działań. W sieci tej nie należy wprowadzać dyskryminacji między obszarami wiejskimi/miejskimi ani między grupami społecznymi. Punkt kompleksowej obsługi powinien zapewniać doradztwo w kwestiach prawnych, finansowych, technicznych i dotyczących lokalnych usługodawców. Podmioty lokalne zachęca się do rozpowszechniania wiedzy na temat tej usługi, a także
- stosowania na produktach bardziej przystępnych etykiet energetycznych, zrozumiałych dla wszystkich oraz zawierających informacje na temat trwałości produktów i odniesienie do sieci kompleksowej obsługi.

Uzasadnienie:

Zalecenie to jest ważne, ponieważ właściwe decyzje można podjąć tylko wówczas, gdy dysponujemy odpowiednimi informacjami, na których możemy opierać nasze działania. Informacje te muszą być zrozumiałe i dostępne dla wszystkich. Chociaż dostępnych jest już wiele informacji, często nie wszyscy o nich wiedzą i nie są zrozumiałe dla wszystkich. Konsumenty powinni być świadomi swojego zużycia energii i znać dotyczące ich dane, dostępne dla nich opcje i koszty poszczególnych opcji oraz wiedzieć o dostępnych usługach i wsparciu, które pomoże im lepiej oszczędzać energię.

Sprawiedliwe i równe możliwości

Zalecenie nr 2:

Zapewnienie sprawiedliwego dostępu do finansowania renowacji, które poprawiają efektywność energetyczną domów

Zalecamy wprowadzenie korzystniejszego systemu podatkowego dla właścicieli małych nieruchomości, tak aby najemców nie postrzegano jako przeszkody w renowacji domów. Należy to osiągnąć poprzez ulgi podatkowe od robocizny i materiałów zależne od dochodów obywateli. Największą pomoc powinny otrzymać osoby o najniższych dochodach.

Mechanizmy dofinansowania należy udostępnić przed rozpoczęciem prac lub zapewnić finansowanie w ratach w miarę postępu prac renowacyjnych.

Rządy powinny inwestować w mieszkania socjalne, w których wykorzystuje się energooszczędne i zrównoważone materiały.

Dochody z podatku od emisji dwutlenku węgla należy przeznaczyć częściowo na efektywność energetyczną (w tym na prace renowacyjne). Należy odpowiednio opodatkować korporacje wielonarodowe, które generują więcej zanieczyszczeń.

Banki powinny ułatwiać dostęp do kredytów na renowację energetyczną, ze stopą procentową dostosowaną do dochodu.

Uzasadnienie:

Sprawiedliwość społeczna oznacza równy dostęp do energii i mieszkań. Obecnie obserwujemy niedopuszczalne sytuacje: niektóre osoby doświadczają głębokiego ubóstwa energetycznego, a drobni właściciele należący do klasy średniej nie korzystają z pomocy i dopłat na renowację własnych domów lub wynajmowanych przez siebie nieruchomości. Najemcy mają poczucie, że zmiana nie jest możliwa. Uważamy za niedopuszczalne, że wysiłki w tym zakresie nie są sprawiedliwie rozdzielone i że dla niektórych osób życie w komforcie cieplnym jest niedostępne.

Dzięki sprawiedliwemu dostępowi efektywność energetyczna stanie się bardziej przystępna cenowo dla wszystkich i w ten sposób przyczyni się do wspólnej walki ze zmianą klimatu.

Obecnie we wszystkich państwach członkowskich UE funkcjonują modele finansowania renowacji, ale nie zawsze są optymalne i nie zawsze zaspokajają potrzeby grup docelowych.

Globalna rola UE i państwa członkowskie

Zalecenie nr 3:

Zwiększenie niezależności i efektywności energetycznej i dawanie przykładu światu

Zalecamy, aby Unia Europejska inwestowała w badania i rozwój w dziedzinie nowych technologii energetycznych, w tym odnawialnych źródeł energii, w celu osiągnięcia większej efektywności energetycznej. Dotyczy to obszarów:

1. produkcji energii (wodór, synteza jądrowa itp.);
2. magazynowania energii (baterie);
3. przesyłu energii oraz
4. ograniczenia zużycia energii.

Zalecamy również, by UE propagowała wykorzystanie występujących w poszczególnych krajach przewag konkurencyjnych w zakresie produkcji energii, a jednocześnie ułatwiała wymianę najlepszych praktyk i wiedzy między państwami członkowskimi.

Ponadto zalecamy priorytetowe traktowanie działań zgodnych z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”, które w największym stopniu przyczyniają się do niezależności energetycznej.

Uzasadnienie:

Z politycznego punktu widzenia zalecenie to jest ważne, ponieważ chroni Europę i jej obywateli przed potencjalnymi kryzysami geopolitycznymi. Pomaga również chronić europejskie wartości i demokrację, gdyż umożliwia UE zaprzestanie współpracy ze skorumpowanymi rządami. Jednocześnie może pomóc w przyspieszeniu procesu legislacyjnego w UE, ponieważ Europa zyskałaby większą swobodę ustalania własnych norm. Wymiana wiedzy między państwami członkowskimi przyczyniłaby się również do poprawy stosunków między nimi.

Pod względem społeczno-gospodarczym wzrosłaby konkurencyjność UE i możliwe byłoby przekierowanie pieniędzy wydawanych na import 61 % energii (dane z 2019 r.: https://ecrgroup.eu/campaign/energy_security) na inwestycje wewnętrzne, które generują większą wartość dla UE i jej obywateli. Ograniczenie importu energii z państw trzecich pozwoliłoby również zmniejszyć zagrożenie stwarzane przez wahania cen i zawirowania na światowych rynkach energii, a także stworzyłoby większą liczbę miejsc pracy w UE.

Pod względem środowiskowym mogłoby to prowadzić do mniejszego zużycia energii, ekologicznego wzrostu gospodarczego i neutralności klimatycznej, a wszystkie te aspekty są powiązane z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim” i zobowiązaniami UE dotyczącymi zrównoważonego rozwoju.

Zalecenie nr 4:**Osiąganie celów efektywności energetycznej przez poprawę zdolności wszystkich zainteresowanych do działania**

Zalecamy, by UE promowała środki wsparcia na rzecz wdrażania norm efektywności energetycznej, bezpośrednio lub poprzez wyraźne zachęty dla państw członkowskich. Pomoże to zapewnić sprawiedliwy podział wysiłków między osobami fizycznymi i przedsiębiorstwami, a także między regionami, tak aby nikt nie został pominięty.

Najważniejsze zasady:

- rozwijanie kultury efektywności energetycznej poprzez lepsze informowanie, co pomoże nam zużywać mniej energii oraz korzystać z energii z lepszych źródeł,
- zachęty warunkowe, pomoc przedsiębiorstwom w uwzględnianiu efektywności energetycznej w produkcji, dystrybucji i sprzedaży, a zarazem zadbanie, by nie osłabiać MŚP,
- zagwarantowanie minimalnej ilości energii zapewniającej godne warunki życia i przeznaczenie znacznej części pomocy dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (np. kredyty o ujemnym oprocentowaniu). Celem jest zmniejszanie nierówności społecznych, a nie ich utrwalanie,
- zapewnienie zachęt dla wszystkich osób fizycznych, ale w sposób odwrotnie proporcjonalny do ich dochodów, w szczególności poprzez progresywne ustalanie cen energii i uzależnienie ich od źródeł energii.

Uzasadnienie:

Zalecenie to jest ważne, ponieważ mimo że istnieją normy efektywności energetycznej, ich dostępność i wdrażanie pozostają ograniczone. Obecnie w skali europejskiej stosuje się wiele norm efektywności energetycznej (budowa i renowacja budynków, ekoprojekt produktów i urządzeń, walka ze sztucznym skracaniem cyklu życia produktów, prawo do naprawy itp.).

Są one ambitne i pomagają rynkowi ewoluować, ale ich wdrażanie różni się w poszczególnych państwach członkowskich. W normach tych określono wymogi techniczne, które mają skutki finansowe, mogą wykluczać niektóre grupy (nie każdy może pozwolić sobie na renowację energetyczną domu lub kupno najbardziej energooszczędnych urządzeń gospodarstwa domowego) bądź prowadzić do sytuacji nieuczciwej konkurencji (między przedsiębiorstwami europejskimi, które przestrzegają tych norm w swoich procesach produkcyjnych, a przedsiębiorstwami spoza Unii Europejskiej).

Efektywność energetyczna nie powinna być luksusem ani opcją, z której niektórzy mogą zrezygnować. UE może odegrać ważną rolę w zapewnieniu, by efektywność energetyczna poprawiała codzienne życie obywateli, zwłaszcza w gospodarstwach domowych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Zdajemy sobie sprawę, że niektóre władze lokalne i organy administracji mogą odegrać istotną rolę, dając przykład i stymulując rozwój rynku.

Mamy świadomość, że niektóre elementy naszego zalecenia nie zależą wyłącznie od Unii Europejskiej i wymagają znacznego dostosowania do przepisów państw

członkowskich. Ale panel obywatelski to właściwe forum dla śmiałych opinii, czyż nie?

Zalecenie nr 5:**Zarządzanie wdrażaniem dyrektyw UE i monitorowanie go**

Zalecamy, by UE dopilnowała wdrażania w państwach członkowskich dyrektyw w sprawie efektywności energetycznej, ponieważ obecnie ich wdrażanie jest zróżnicowane. Aspektami, które wymagają poprawy, są informowanie, finansowanie i sankcje.

Informacje muszą być dostępne i dostosowane do odbiorców – np. kierowane do młodzieży za pośrednictwem mediów społecznościowych lub do osób starszych za pośrednictwem telewizji – oraz łatwo zauważalne w przestrzeni publicznej.

UE powinna finansować jedynie państwa członkowskie spełniające wymogi, odpowiednio do osiągniętych przez nie wymiernych postępów. Finansowanie powinno być sprawiedliwe, proporcjonalne i uczciwe oraz powinno uwzględniać zróżnicowane zdolności państw członkowskich.

Istnieją już mechanizmy sankcji i Komisja może wnosić do sądu sprawy przeciwko rządów państw członkowskich, które nie przestrzegają przepisów.

Aby zwiększyć przejrzystość, należy ustalić ranking państw członkowskich według podejmowanych przez nie wysiłków wdrożeniowych. Ponadto UE powinna zachęcać rządy krajowe do ustanowienia systemu umożliwiającego obywatelom zgłaszanie marnotrawstwa energii, a władzom lokalnym podejmowanie odpowiednich działań.

Uzasadnienie:

Zalecenie to jest ważne, ponieważ zapewnienie wdrażania dyrektyw we wszystkich krajach miałyby wpływ na wszystkich obywateli UE, a nawet pozwoliłyby im wnieść bezpośredni wkład w proces monitorowania. Ponadto większa harmonizacja między państwami członkowskimi ułatwi w przyszłości podejmowanie decyzji w sprawie nowych środków. W szczególności w odniesieniu do informacji znalezienie nowych sposobów zaangażowania różnych grup ludności mogłoby poprawić rozliczalność zarówno UE, jak i rządów krajowych.

Jedynie dzięki skutecznemu wdrożeniu na szczeblu państw członkowskich transformację w sektorze energetycznym i poprawę efektywności energetycznej można osiągnąć z niezbędną szybkością i skutecznością. Jeżeli w każdym państwie członkowskim spełnione zostaną normy efektywności energetycznej, większa liczba obywateli UE będzie mogła czerpać liczne korzyści, które taka efektywność oferuje.

Miejsca pracy i edukacja

Zalecenie nr 6:

Zwiększenie liczby wykwalifikowanych pracowników w UE w sektorze związanym z efektywnością energetyczną

Zalecamy zwiększenie liczby szkoleń w zawodach związanych z efektywnością energetyczną. UE może wprowadzić następujące środki:

1. Państwa członkowskie mogą zapewnić dofinansowanie dla osób podejmujących szkolenie pozwalające na zdobycie odpowiednich kwalifikacji w zawodach związanych z ekologią. Państwo powinno zachęcać pracownika, aby przez pewien czas po szkoleniu pozostał i pracował w kraju.
2. UE może wspierać krótkoterminowe programy wymiany lub rotacji w dziedzinie efektywności energetycznej (wykwalifikowanych i w trakcie szkolenia), takie jak ERASMUS dla studentów i pracowników.
3. Do czasu rozwiązania problemu braku pracowników z odpowiednimi umiejętnościami w zakresie efektywności energetycznej należy wydawać wizy wykwalifikowanym pracownikom spoza UE, aby mogli podejmować pracę w tym państwie członkowskim, które wydało wizę.

Uzasadnienie:

Zalecenie to jest ważne, ponieważ dostępność pracowników z odpowiednimi umiejętnościami na wszystkich poziomach wdrażania efektywności energetycznej ma kluczowe znaczenie dla pomyślnego wprowadzenia w życie wszystkich pozostałych zaleceń europejskiego panelu obywatelskiego. Bez wykwalifikowanych pracowników państwa członkowskie nie mogą liczyć na osiągnięcie celów efektywności energetycznej. Proponujemy trzy środki, z których każdy odpowiada na inną potrzebę związaną z kwalifikacjami pracowników i rynkiem pracy.

Środek 1: Środek ten jest skierowany do osób, które chcą podnieść lub zdobyć kwalifikacje w dziedzinach związanych z efektywnością energetyczną. Rządy krajowe, przez zapewnianie dopłat, mogą zwiększyć dostępność szkoleń dla wszystkich, zwłaszcza dla osób z uboższych grup społecznych, które w przeciwnym razie nie znalazłyby czasu na podnoszenie lub zmianę kwalifikacji. Proponujemy jednak również, aby państwa członkowskie uwzględniły ryzyko drenażu mózgow (wyjazdu pracowników za granicę w poszukiwaniu wyższego wynagrodzenia). Należy zachęcać pracowników korzystających z dofinansowywanych szkoleń, aby wykorzystywali jednak nabywane umiejętności w kraju, który zainwestował w szkolenie. Dostępne finansowanie zwiększyłoby atrakcyjność kursów, co mogłoby doprowadzić do zwiększenia liczby osób poszukujących pracy w tej dziedzinie. Oznacza to większą liczbę ekspertów, którzy mogą planować, realizować i kontrolować inwestycje związane z efektywnością energetyczną.

Środek 2: Jest to zachęta dla państw członkowskich do dzielenia się wykwalifikowaną siłą roboczą w ramach projektów krótkoterminowych oraz do zapewnienia państwom członkowskim, które nie dysponują specjalistami, możliwości opracowywania inicjatyw

na rzecz efektywności energetycznej. Może to doprowadzić do transgranicznej wymiany informacji i umiejętności, poprzez którą można promować umiejętności ekologiczne.

Środek 3: Dostrzegamy, że nie we wszystkich dziedzinach wymagających odpowiednich umiejętności możliwe jest szybkie znalezienie miejscowych pracowników. Stworzenie w Europie rynku wykwalifikowanych pracowników potrwa, a tymczasem warto byłoby znaleźć sposoby zachęcania do przyjazdu osób posiadających niezbędne kwalifikacje spoza UE.

Podsumowując, podstawowym warunkiem wprowadzenia zmian na rzecz większej efektywności energetycznej jest dostępność pracowników z odpowiednimi umiejętnościami.

Zalecenie nr 7:**Zabezpieczenie przyszłości dzięki edukacji ekologicznej**

Zalecamy rozszerzenie edukacji w dziedzinie ekologii i efektywności energetycznej. Można to osiągnąć przez wprowadzenie następujących środków:

1. Europejskie świadectwo efektywności energetycznej, wzorowane na międzynarodowym komputerowym „prawie jazdy” (ICDL), mające na celu promowanie wiedzy na temat efektywności energetycznej na poziomie podstawowym.
2. Państwa członkowskie powinny dopilnować, aby co roku kursy z zakresu efektywności energetycznej kończyła określona liczba osób z umiejętnościami ekologicznymi, dzięki czemu wzrośnie liczba wykwalifikowanych pracowników w danym kraju. Koncepcję tę przyjęto w latach minionych w odniesieniu do studentów uczelni wyższych.
3. UE powinna wprowadzić kampanie uświadamiające organizowane w celu podkreślenia wartości pracowników z umiejętnościami ekologicznymi i pokazania, że są one związane z miejscami pracy przyszłości. Kampanie takie można kierować w szczególności do młodych ludzi, aby pokazać im, że praca fizyczna może być równie atrakcyjna jak praca biurowa.

Uzasadnienie:

Wysokiej jakości edukacja jest podstawą każdej istotnej zmiany. Proponujemy trzy środki, z których każdy odpowiada na inną potrzebę związaną z edukacją: brak ogólnej wiedzy na temat efektywności energetycznej, brak zainteresowania młodych ludzi szkoleniami zawodowymi niezbędnymi do realizacji inicjatyw na rzecz efektywności energetycznej oraz zmiana sposobu postrzegania dróg kariery zawodowej niezbędnych do wspierania transformacji energetycznej, aby zwiększyć ich atrakcyjność.

Po pierwsze, grupa zgadza się, że ogólnie potrzebna jest większa wiedza na temat efektywności energetycznej. Wiedza obniża bariery i ułatwia wybory dotyczące efektywności energetycznej na szczeblu indywidualnym i krajowym. Może być przekazywana jako przedmiot nauki szkolnej, wymaganego kursu zawodowego lub kursu uniwersyteckiego. Ogólnie rzecz biorąc, zalecamy powiązanie kursu z zachętą na każdym poziomie, na którym można w nim uczestniczyć.

Po drugie, w przeszłości zastosowanie europejskich celów uniwersyteckich pokazało, że cele europejskie zachęcają państwa członkowskie do zwrócenia większej uwagi na określone obszary edukacji. Takie cele dotyczące szkoleń w dziedzinie efektywności energetycznej doprowadzą ostatecznie do wzrostu liczby osób wybierających szkolenia zawodowe. Innymi słowy, wyznaczając cele dla państw członkowskich, UE stymuluje je do zwiększenia liczby osób zainteresowanych obszarami związanymi z efektywnością energetyczną. W ten sposób rządy są bezpośrednio odpowiedzialne za rozwój wykwalifikowanej siły roboczej.

Ponadto zalecenie to jest ważne, gdyż należy zmienić sposób postrzegania pracy fizycznej i technicznej. W kampaniach można prezentować poszczególne dziedziny pracy i pokazywać, że praca fizyczna ma kluczowe znaczenie, daje dobre perspektywy na przyszłość i nie musi być mniej interesująca niż praca w biurze.

Infrastruktura

Zalecenie nr 8:

Optymalizowanie i rozwijanie systemu sieci energetycznych od producenta po użytkownika końcowego, aby promować odnawialne źródła energii

Zalecamy, aby KE nadała priorytetowe znaczenie optymalizacji sieci poprzez:

1. Poprawę bezpieczeństwa energetycznego i niezawodności dostaw energii w drodze inwestycji w odnawialne źródła energii, badań nad magazynowaniem energii i wdrożenia inteligentnego zarządzania.
2. Opracowanie planu inwestycyjnego zawierającego wytyczne dla państw członkowskich dotyczące usprawnienia sieci energetycznych na szczeblu lokalnym i transgranicznym.
3. Rozwijanie sieci energetycznych z uwzględnieniem możliwości i korzyści związanych z centralizacją i decentralizacją. Wariant najbardziej energooszczędny powinien być wdrażany odpowiednio dla każdego przypadku.
4. Wdrażanie mechanizmów monitorujących odpowiednie wykorzystanie finansowania i egzekwowanie przepisów UE, tak aby użytkownik końcowy mógł w pełni czerpać korzyści z inwestycji, a przedsiębiorstwa były w stanie przestrzegać przepisów.
5. Zachęcanie państw członkowskich do udzielenia pomocy obywatelom w korzystaniu z inteligentnych liczników i źródeł charakteryzujących się wyższą efektywnością energetyczną, a także do wdrażania zachęt finansowych dla dostawców i konsumentów do stosowania praktyk podnoszących efektywność energetyczną; rozważenie możliwości stworzenia dla obywateli ram magazynowania i produkcji energii.

Uzasadnienie:

Zalecenie to jest ważne, ponieważ optymalizacja sieci energetycznej, aby mogła przyjmować energię ze źródeł odnawialnych, przynosi liczne korzyści zarówno producentom, jak i użytkownikom końcowym. Optymalizacja systemów sieciowych zwiększa efektywność energetyczną i sprzyja wyborowi odnawialnych źródeł energii. Dzięki temu podejściu zapewnia się efektywność transportu, magazynowania i wykorzystania energii. Ponadto rozwój sieci energetycznych sprzyja utrzymaniu stabilnych cen energii, zachęca do korzystania z inteligentnych urządzeń i usprawnia dostarczanie energii.

Konsumenci i dostawcy czerpią korzyści z optymalizacji i rozwoju sieci energetycznych dzięki inteligentnym systemom zarządzania. Konsumenci mogą uzyskać dostęp do przydatnych informacji na temat zużycia energii, dostawcy mogą lepiej monitorować popyt i efektywność produkcji, a systemy magazynowania mogą uzupełniać proces modernizacji.

Optymalizacja sieci, przez zachęcanie do efektywności energetycznej

i minimalizowanie strat energii, nie tylko obniża koszty, ale również sprzyja zrównoważeniu środowiskowemu. Wzmocnienie pozycji konsumentów i włączenie ich do systemu energetycznego pomaga wyrównać warunki działania i zmniejszyć wpływ korporacji. Reorientacja naszego sposobu myślenia na efektywność energetyczną jest niezbędna do jej powszechnego wdrożenia i do zainteresowania nią obywateli.

Ponadto modernizacja sieci jest zgodna z celami UE w zakresie redukcji emisji, przeciwdziałania zmianie klimatu i dekarbonizacji sektora energetycznego. Jeżeli zastosujemy to podejście, będziemy produkować więcej energii, osiągniemy większą efektywność w Europie i ograniczymy swoją zależność od źródeł zagranicznych. Ponadto ten nowy sektor stworzy nowe możliwości zatrudnienia i poprawi pozycję UE jako globalnego podmiotu w bardziej sprawiedliwym systemie energetycznym.

Zalecenie nr 9:**Zapewnienie obywatelom UE informacji i wsparcia finansowego, które pomogą im w tworzeniu społeczności energetycznych skupiających się na efektywności energetycznej****Zalecamy:**

1. Zachęcanie do informowania o efektywności energetycznej i do zwiększania widoczności obecnych społeczności energetycznych. W szczególności można zapewnić, aby informacje na temat społeczności energetycznych były zrozumiałe i dostępne dla wszystkich obywateli UE, lub udostępniać dobre praktyki dotyczące społeczności energetycznych w UE.
2. Wycenę ekonomiczną oszczędności energii uzyskanych dzięki rozwojowi efektywnych społeczności energetycznych. Dokładniej rzecz ujmując, możemy opracować obecnie nieistniejące mechanizmy lub system świadectw efektywności energetycznej.
3. Pomoc lokalnym władzom publicznym w finansowym wspieraniu rozwoju inicjatyw społeczności efektywnych energetycznie. W szczególności mogłyby one wykorzystywać środki pochodzące bezpośrednio z UE (np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego).

Po uruchomieniu tych społeczności priorytetem byłoby uczynienie efektywności energetycznej ich zasadą przewodnią. W szczególności można izolować budynki, wprowadzać nowe technologie i rozwijać gminne systemy ogrzewania i chłodzenia.

Uzasadnienie:

Zalecenie to jest ważne, ponieważ społeczność energetyczna opiera się na inicjatywach obywatelskich lub lokalnych. Brak dokładnych informacji na temat funkcjonowania i finansowania społeczności energetycznych może jednak zniechęcać niektórych obywateli do ich rozwijania. Ponadto istniejące społeczności energetyczne nie są w rzeczywistości efektywne, a warunki geograficzne i sytuacja finansowa państw członkowskich UE niekiedy bardzo się różnią. W związku z tym musimy zapewnić wszystkim dostęp do odpowiednich informacji, a także zacieśnić współpracę między państwami członkowskimi, z myślą o rozwoju społeczności efektywnych energetycznie.

Jedną z zasad efektywnej społeczności energetycznej jest unikanie marnotrawstwa energii. Obecnie brak dystrybutorów energii w systemach społeczności energetycznych stanowi przeszkodę dla osiągnięcia zerowego poziomu marnotrawstwa. Musimy zadbać o to, by podmioty prywatne zachęcano do przystępowania do społeczności energetycznych. Na przykład Komisja Europejska mogłaby zachęcać państwa członkowskie do wydawania prywatnym przedsiębiorstwom świadectw efektywności energetycznej, jeżeli współpracują one ze społecznościami energetycznymi. Musimy także skupić się na pozytywnym wpływie gospodarczym braku zużycia energii. Uważamy również, że musimy sprawiedliwie wyceniać nadwyżki energii produkowanej przez społeczności.

Jesteśmy zdania, że lokalne organy publiczne to podmioty najlepiej przygotowane do inwestowania niektórych otrzymywanych funduszy UE we wsparcie społeczności

energetycznych, ponieważ sądzimy, że obywatele będą bardziej ufać organom lokalnym niż rządowi krajowemu. Lokalne organy publiczne powinny jednak pamiętać, że społeczności energetyczne muszą pozostać dostępne pod względem finansowym dla wszystkich, i rozdzielać fundusze między obywateli w oparciu o dochody. Ponadto fundusze zarządzane przez władze lokalne mogą pomagać obywatelom w zdobywaniu wiedzy fachowej w celu poprawy efektywności energetycznej danych społeczności, zamiast inwestowania oszczędności własnych lub społeczności. Ponadto powinniśmy uprawnić obywateli w społecznościach energetycznych do bezpośredniego dostępu do tych funduszy UE i do zarządzania nimi.

Jednocześnie, po zapewnieniu trzech omówionych wcześniej elementów, powinniśmy zadbać o to, by społeczności energetyczne kierowały się w swoim rozwoju przewodnią zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”, przez izolowanie budynków i rozbudowę systemów ogrzewania i chłodzenia, które mogą przyczynić się do zmniejszenia ilości marnotrawionej energii.

Zalecenie nr 10:**Budowanie społeczności efektywnych energetycznie, aby wspierać odpowiedzialną konsumpcję i zwiększać lokalną produkcję energii**

Zalecamy tworzenie zachęt dla społeczności energetycznych we wszystkich państwach członkowskich.

Unia Europejska i państwa członkowskie powinny współpracować w celu zapewnienia finansowania i wiedzy fachowej z myślą o wspieraniu społeczności energetycznych. Władze lokalne mogłyby być siłą napędową tej zmiany.

Kluczowym aspektem zachęt dla społeczności energetycznych jest ustanowienie jasnych celów w europejskiej dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej, która powstanie w 2030 r. Obowiązkowe monitorowanie produkcji energii w społecznościach energetycznych może dostarczyć użytecznych danych na potrzeby monitorowania postępów i określenia obszarów wymagających poprawy, przygotowania nowych przepisów i ustalania celów polityki. Niezbędna jest dywersyfikacja źródeł energii w każdym państwie członkowskim odpowiednio do jego szczególnych cech i zasobów. Zalecamy zmniejszenie zużycia energii przez zastosowanie inteligentnych technologii (np. oświetlenia LED lub efektywnych systemów ogrzewania).

UE powinna również skupić się na:

- zmianach systemowych umożliwiających obywatelom stosowanie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”,
- promowaniu energii produkowanej lokalnie i odnawialnej,
- zachęcaniu do podnoszenia świadomości, edukacji od najmłodszych lat i zaangażowania obywatelskiego.

Uzasadnienie:

Zalecenie to jest ważne dla ochrony środowiska i naszej planety, nie tylko dla nas, ale także dla przyszłych pokoleń. Oparcie się na lokalnych społecznościach energetycznych zwiększy bezpieczeństwo energetyczne Europy i jej niezależność energetyczną oraz będzie wspierać inny paradygmat produkcji i zużycia energii.

Zalecenie to może zapewnić wszystkim w Europie środki do walki z ubóstwem energetycznym z pomocą społeczności energetycznych. Zalecenie to można potraktować nie tylko jako rozwiązanie na rzecz efektywności energetycznej, ale też jako sposób stymulowania aktywności społeczności lokalnych oraz wspierania zaangażowania społecznego i demokracji dla wszystkich.

Budynki

Zalecenie nr 11:

Wdrożenie na szerszą skalę rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej w budynkach

Zalecamy, by UE pomogła państwom członkowskim zagwarantować, że znacznie więcej budynków zostanie poddanych efektywnej energetycznie renowacji. Należy skupić się na budynkach mieszkalnych.

Państwom członkowskim należy udzielać wsparcia, aby mogły ułatwiać renowację budynków mieszkalnych zamieszkałych przez osoby o niskich dochodach. Konkursy na szczeblu krajowym mogą pomóc w znalezieniu dobrych rozwiązań, które da się powielać w innych miejscach (modelowe projekty).

Należy zwrócić się do państw członkowskich UE o zaoferowanie ulgi podatkowej właścicielom, w przypadku których większość najemców nie osiąga określonego progu dochodowego. Stanowiłoby to dobrą zachętę do renowacji domów. Należy zapewnić, aby było to w interesie zarówno najemców, jak i wynajmujących. W szczególności należy unikać sytuacji, w których eksmituje się najemców w celu pobierania wyższych czynszów.

Każdy obywatel UE (najemca lub właściciel) powinien mieć możliwość uzyskania bezpłatnej porady na temat konkretnej sytuacji energetycznej swojego domu (punkt kompleksowej obsługi). Zalecenie to obejmuje również możliwości wsparcia i dofinansowania w celu poprawy sytuacji energetycznej.

Uzasadnienie:

Zalecenie to jest ważne, ponieważ:

- Istnieje już wiele dyrektyw UE dotyczących budynków publicznych (dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej), budynków niemieszkalnych (niedawno przyjęta dyrektywa w sprawie charakterystyki energetycznej budynków) oraz nowych budynków wszelkiego rodzaju (także dyrektywa w sprawie charakterystyki energetycznej budynków). W związku z tym nacisk kładzie się na budynki mieszkalne.
- Dyrektywy UE mogą być skuteczne tylko wtedy, gdy ich wdrożenie na szczeblu krajowym i lokalnym obejmuje indywidualnych właścicieli domów.
- W wielu państwach członkowskich UE osoby o niskich dochodach często mieszkają w domach o szczególnie niekorzystnej sytuacji energetycznej, złych warunkach konstrukcyjnych i wysokich kosztach energii.

Transport

Zalecenie nr 12:

Podniesienie atrakcyjności transportu publicznego dla podróżnych

Zalecamy, aby Komisja Europejska prowadziła regularne badania w celu poprawy efektywności energetycznej miejskich i podmiejskich systemów transportu pasażerskiego we wszystkich państwach członkowskich.

Badania te powinny obejmować kompleksową inwentaryzację i ocenę elektryfikacji i atrakcyjności systemów transportu publicznego. Podejście to umożliwi identyfikację luk i niedociągnięć w istniejących systemach oraz unaoczní wzorcowe praktyki, które państwa członkowskie mogłyby przyjąć.

Na podstawie wyników badań Komisja Europejska może ustanowić szereg dotacji dla państw członkowskich na inwestycje w poprawę atrakcyjności i elektryfikację ich systemów transportowych, stosownie do potrzeb. Badania te powinny służyć jako punkt odniesienia dla obecnej sytuacji – pomogą one Komisji Europejskiej w wyznaczaniu celów dla całej Europy. Regularne monitorowanie pomaga stale podnosić wydajność systemu i zwiększać efektywność energetyczną.

Uzasadnienie:

Zalecenie to ma na celu poprawę jakości życia poprzez optymalizację transportu publicznego, który ma zasadnicze znaczenie w codziennych czynnościach i jest bardziej energooszczędny niż samochody używane indywidualnie. Przewidujemy, że badania te przyniosą praktyczne wyniki, które ułatwią wdrożenie zasad efektywności energetycznej. Chociaż transport publiczny jest bardziej efektywny niż indywidualne samochody, jego niedostateczne wykorzystanie sugeruje, że istnieją bariery, które należy wyeliminować. Komisja Europejska musi zbadać przyczyny tego niedostatecznego wykorzystania.

Dzięki zwiększeniu efektywności, wygody i dostępności transportu publicznego możemy poprawić jakość połączeń i zmniejszyć wpływ na gospodarkę oraz emisje CO₂ oraz zachęcać tym samym większą liczbę osób do wyboru transportu publicznego zamiast pojazdów prywatnych. Ponadto, biorąc pod uwagę wysoką liczbę ludności na obszarach miejskich, w ramach badań można zaproponować dostosowane do potrzeb połączenia rodzajów transportu na przyszłość, które poprawią efektywność energetyczną, pilnie potrzebną w obliczu zmiany klimatu. Wartość dodana tego podejścia polega na tym, że uwzględnia ono transport indywidualny i zbiorowy, a także przyszłe zmiany rodzajów transportu. Oferuje ono wgląd w konkretne sytuacje obserwowane w poszczególnych państwach członkowskich UE.

Zalecenie nr 13:**Rozwijanie w całej Europie najbardziej energooszczędnego transportu: „nie” dla tirów i samolotów pasażerskich, „tak” dla zasady „kolej przede wszystkim”**

Zalecamy zachęcanie przedsiębiorstw i obywateli do korzystania z pociągów w celu zwiększenia efektywności energetycznej. W tym celu zalecamy:

1. Elektryfikację linii kolejowych w celu ograniczenia emisji dwutlenku węgla.
2. Modernizację infrastruktury kolejowej.
3. Cyfryzację planowania podróży i zakupu biletów w celu optymalizacji obsługi klienta.
4. Standaryzację kolei między państwami członkowskimi i integrację z lokalnymi systemami transportowymi.
5. Dostosowanie rozkładów jazdy, aby skrócić czas podróży.
6. Promowanie podróży koleją jako konkurencyjnych dla krótkodystansowych linii lotniczych i autobusów.
 - Skrócenie czasów przejazdu koleją dużych prędkości.
 - Lepsze wyposażenie, np. wagony restauracyjne, Wi-Fi, wagony sypialne itp.
 - Dopuszczenie przewozu większych bagaży i rowerów we wszystkich pociągach.
7. Zwiększenie liczby pasażerów dzięki przystępnym cenom.
 - Promocje na specjalne typy biletów: bilety dla rodzin, studentów, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, grup o niskich dochodach.
 - Zapewnienie, by przewóz towarów był przystępny cenowo.
8. Otwarcie wycofanych z eksploatacji linii kolejowych: zamknięte linie pozostają niewykorzystane.
9. Połączenie ze sobą peryferii UE.
10. Aby ułatwić wdrożenie wszystkich tych sugestii, zalecamy zwiększenie inwestycji i dopłat:
 - Zachęcanie do krótkoterminowych inwestycji prywatnych przy jednoczesnym utrzymaniu ogólnej własności i kontroli publicznej.
 - Opodatkowanie paliw kopalnych, w tym paliwa lotniczego.

Uzasadnienie:

Zalecenie to jest ważne, ponieważ kolejowe przewozy pasażerskie i towarowe to kluczowe obszary, w których można szybko poprawić efektywność energetyczną. Nasza przyszłość pod względem ekologii, gospodarki i technologii wymaga działania. W związku z tym zalecamy zwiększenie atrakcyjności i efektywności transportu osób i towarów. Aby to osiągnąć, musimy działać na szczeblu europejskim.

Wyniki oceny przeprowadzonej przez obywateli uczestniczących w panelu

Nr	Tytuł zalecenia	Poziom poparcia	Wskaźnik aprobaty
8	Optymalizowanie i rozwijanie systemu sieci energetycznych od producenta po użytkownika końcowego, aby promować odnawialne źródła energii	5,25	96 %
3	Zwiększenie niezależności i efektywności energetycznej i dawanie przykładu światu	5,18	92 %
9	Zapewnienie obywatelom UE informacji i wsparcia finansowego, które pomogą im w tworzeniu społeczności energetycznych skupiających się na efektywności energetycznej	4,96	91 %
11	Wdrożenie na szerszą skalę rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej w budynkach	4,89	90 %
4	Osiąganie celów efektywności energetycznej przez poprawę zdolności wszystkich zainteresowanych do działania	4,87	87 %
12	Podniesienie atrakcyjności transportu publicznego dla podróżnych	4,83	91 %
2	Zapewnienie sprawiedliwego dostępu do finansowania renowacji, które poprawiają efektywność energetyczną domów	4,73	87 %
1	Zachęcanie konsumentów do oszczędzania energii	4,71	84 %
10	Budowanie społeczności efektywnych energetycznie, aby wspierać odpowiedzialną konsumpcję i zwiększać lokalną produkcję energii	4,64	84 %
13	Rozwijanie w całej Europie najbardziej energooszczędnego transportu: „nie” dla tirów i samolotów pasażerskich, „tak” dla zasady „kolej przede wszystkim”	4,55	79 %
6	Zwiększenie liczby wykwalifikowanych pracowników w UE w sektorze związanym z efektywnością energetyczną	4,49	82 %
7	Zabezpieczenie przyszłości dzięki edukacji ekologicznej	4,48	82 %
5	Zarządzanie wdrażaniem dyrektyw UE i monitorowanie go	4,19	72 %